

**ALMAN DİLİNİN AZƏRBAYCANDA
TƏDRİSİNƏ DAİR****E.H.HƏMZƏYEVA**
Bakı Dövlət Universiteti

Dillərin kontaktı problemlərinə diqqətin artması, dillərdən bir-birinə tərcümənin geniş vüsət alması ilə əlaqədar olaraq qohum olan və qohum olmayan dillərin fonetik, leksik və qrammatik quruluşunun qarşılaşdırılmasına dilçilik elmində mühüm əhəmiyyət verilir. Eyni zamanda, ümumbəşəri səciyyə daşıyan məntiqi anlayışların müxtəlif sistemli dillərdə fərqli və ya eyni, oxşar şəkildə ifadəsi dil universaliləri və bu statusu qazanan istənilən dil vahidlərini müəyyənləşdirməyə, müəyyən qrup şəklində təsnif etməyə imkan yaradır. Xüsusilə, tərcümə nəzəriyyəsi və praktikasından sahəsində, xarici dillərin tədrisində dillərdə ekvivalentlərin, eyni məfhumun müxtəlif ifadəsinə xüsusi diqqət yetirilir. L.V.Şerba yazır ki, «iki dil sisteminin tutuşdurulması heç də o demək deyildir ki, dillərin qrammatik quruluşu eyni olmalıdır. Hər dilə öz xüsusi sistemi olan dil kimi baxılmalı, tədrisi asanlaşdırmaq üçün iki dil sistemi arasında müqayisə aparılmalıdır» (1, s. 312). Deyilənləri tam qətiyyətlə alman dilinə və onun tədrisindəki çətinliklərin, tərcümədəki leksik problemlərin aradan qaldırılmasına və s. aid etmək olar.

Ana dilində mükəmməl yazıb oxumağı bilmək, öz fikrini ədəbi dildə səlis ifadə etməyi bacarmaq mədəniyyətin başlıca əlamətlərindən hesab olunur. Bu keyfiyyətləri gənc nəsildə tərbiyə etmək üçün dövlət tərəfindən verilən qərar və fərmanlar bu sahədə müəllim və tələbələrə geniş imkanlar yaradır. Məlumdur ki, hər hansı bir millət, xalq, fərd təkəcə öz ana dilini bilməklə dünya mədəniyyətindən xəbərdar ola bilməz, informasiya mənbələrindən uzaq düşə bilər. Buna görə də istənilən dövlətin təhsil sistemində xarici dilin öyrənilməsinə xüsusi saat, vəsait və digər müvafiq vasitələr ayrılır. Təbiidir ki, beynəlxalq aləmdə artıq özünə görə müəyyən nüfuza malik olan Azərbaycanda da, onun təhsil sistemində xarici dillərin tədrisinə xüsusi yer ayrılır. Xüsusilə, dünyanın aktual, populyar dillərinin öyrənilməsi dövrün tələbi kimi qiymətləndirilməlidir. Bu baxımdan, alman dilinin tədrisi də təhsilin məzmununda xüsusi əhəmiyyətə malik olan problemlərdən sayılır. Bir cəhəti qeyd etmək vacibdir ki, istənilən xarici dilin tədrisi dövlət dilinin – Azərbaycan dilinin mükəmməl tədrisini tələb edir. Çünki bu işdə müqayisəli tədrisin effektivinin daha yüksək olmasına heç bir şübhə yoxdur. Alman dili fənninin tədrisi nəinki müstəqil Azərbaycan Respublikasının təhsil sistemində, hətta sovet Azərbaycanının orta və ali məktəblərində xüsusi önəm verilən problemlərdən olub. Belə ki, bu məsələyə tarixi aspektdən yanaşsaq, deyə bilərik ki, hər dövrün, hər onilliyin aktual xarici dilinə həsr olunmuş dərsləklərinin nəşrinə də yer verilib. Dərsləklər ildən-ildə təkmilləşdirilir, verilən təlim materiallarının izahı sadələşdirilir, çalışmaların

şərtləri dəqiqləşdirilir. Bu isə, öz növbəsində, tədrisin yaxşılaşmasına təsir göstərir. Bu dərslərin yaxşı cəhətlərindən biri də odur ki, xarici dilin orta və ali məktəb proqramları arasındakı vaxtilə qırılmış əlaqə bərpa edilmiş, mövzu etibarilə orta və ali məktəblərin xarici dil dərslərləri arasındakı fərqlər qismən aradan götürülmüşdür. Burada tədrisdə geniş istifadə edilən test və interaktiv təlim üsullarının əhəmiyyəti dənilməzdir. Çox zaman orta məktəb dərslərinə yardımçı vəsait kimi buraxılan test kitabçalarının tərtibçiləri həm ali məktəb, həm də orta məktəb müəllimlərindən ibarət olur. Həmmüəlliflərin şərikli vəsaitləri, yaxud tək müəllifin həm ali, həm də orta məktəbdə dərs deməsi dərslər arasındakı keçilməz səddi pozur. Lakin «Alman dili» dərslərində dilin tədrisini nisbətən çətinləşdirən bir sıra problemlər var. Bunlardan bir məqam diqqəti xüsusilə cəlb edir. Belə ki, 6-cı sinfin «Alman dili» dərslərində (2006) Azərbaycan dilində olan mətnlərə, izahatlara, demək olar ki, yer verilmir, verilsə də, bu çalışmaların sayı azlıq təşkil edir. Düzdür, bu fənni tədris edən müəllim şagird üçün başa düşülməyən, qaranlıq qalın məsələləri izah edir, lakin məlumdur ki, bəzi hallarda dili sərbəst şəkildə öyrənmək istəyənlər tapılır və onların ilkin olaraq müraciət etdikləri mənbə məhz orta məktəb dərslərləri olur. Təbii ki, belə şəxslər öyrənmək istədiyi dilin qrammatikası haqqında məlumatı, ümumiyyətlə, həmin dil haqqında müxtəlif dil səviyyələrini əhatə edən informasiyanı özünün ana dilində almağa məcburdur. Belə hallarda həmin dərslərlər xarici dil öyrənmək istəyində olan şəxsləri qane etməyə bilər. Məsələn, dərslərdə (s.8) *Gebrauch des Artikels* kimi mühüm bir qrammatik məlumat yalnız alman dilində şərh edilib, Azərbaycan dilində isə məlumat verilməyib. Sitatçılıqdan uzaq olsun deyə, dərsi, onu əhatə edən mətn və çalışmaları vermirik. Lakin demək lazımdır ki, iki səhifəlik dərsdə Azərbaycan dilində yazıya rast gəlinmir. Təəssüfləndirici haldır ki, xarici dil dərslərlərinin əksəriyyətində eyni bir hal müşahidə edilir.

Xarici dillərin, o cümlədən alman dilinin Azərbaycan auditoriyasında tədrisində istifadə ediləcək metodik yollardan danışarkən, onları iki hissəyə bölmək olar:

Birinci hissə, didaktikanın müəyyən etdiyi ümumi metodiki yollardır ki, bura müəllimin şərh, müsahibə, çalışmalar və dərslər üzərində aparılacaq iş növləri daxildir;

İkinci üsul alman dili fənninin öz xüsusiyyətləri ilə əlaqədar olan metodik yollardır. Buraya qrammatik təhlil, imla və üzdən köçürmə yazılar, üslubiyyət üzrə təhlil, inşa və ifadə yazılar və s. kimi metodik yollar daxildir. Əgər birinci növ metodik yollardan alman dili fənninin bütün bölmələrinin (qrammatika, fonetika, orfoepiya, orfoqrafiya, durğu işarələri, üslubiyyət və nitq inkişafı) tədrisində istifadə olunursa, ikinci növ metodik yollar əsasən bu və ya digər bölmənin konkret mövzusunun – həm əsas, həm də köməkçi nitq hissələrinin tədrisində tətbiq edilir. Alman dilinin tədrisində mühüm metodik yollardan, üsullardan biri də qrammatik təhlildir ki, bura qrammatikanın öyrədilməsi, leksikologiyanın tədrisi, orfoqrafiyanın, durğu işarələri qaydalarının, yaxud üslubiyyət qaydalarının öyrədilməsi daxildir.

Qeyd etmək lazımdır ki, son dövrlərə qədər xarici dil dərslərində müəllimin izahına geniş yer verilirdisə, hal-hazırda bu üsuldan o qədər də geniş istifadə edilməsinə bir təşəbbüs açıq-aydın özünü göstərir. Burada o prinsipə əsaslanılır ki, müəllim öz izahı ilə auditoriyada fəallıq

göstərir, şagird obyektə çevrilir və nəticədə, şagirdlər dinləyici kimi passiv olurlar. Ancaq tədris o zaman effektiv alınar ki, şagird tədris prosesində obyekt kimi deyil, subyekt kimi, tədris aktının bir tərəfi kimi çıxış etmiş olsun. Qabaqcıl müəllimlərin iş təcrübəsi göstərir ki, müəllimin uzun-uzadı izahı dərstdə tələbələri çox zaman passivləşdirir, onların müstəqillik və fəallığını təmin etməyə imkan vermir. Başqa sözlə desək, biliyin verilməsi və möhkəmləndirilməsi prosesində müəllimin izahatı, şagirdlərin suallara verdiyi cavablar müəllimin şərhini müəyyən edən amillərdir. Deməli, müəllimin izahına heç də dərstdə çox vaxt tələb edən, şagirdləri passivləşdirən bir metodik yol kimi baxmaq olmaz. Çünki bir sıra hallarda şagirdlər müəllimlərin izahatlarını, məlumatlarını çox maraqla dinləyir və ondan çox şey öyrənirlər. Lakin bu, əlbəttə, həmin metodik yoldan düzgün, yerli-yerində və səmərəli istifadə etməyi bacarmaqdan çox asılıdır. Əgər fənnin məqsədi dilin tədrisidirsə, dili öyrənmə, öyrənmək istəyəne geniş meydan verilməlidir. O, nəzəriyyədə qazandıqlarını təcrübədə tətbiq etməklə biliklərini möhkəmləndirməlidir. Deməli, alman dilinin Azərbaycan auditoriyasında tədrisində şagirdləri və tələbələri fəallaşdıran müəllim üsuluna daha geniş yer verilməlidir. Əlbəttə ki, dilin nəzəriyyə ilə təcrübənin vəhdətində öyrədilməsi böyük effekt yaradır və şagird özü nəticəyə gəldiyi üçün onun müəyyənləşdiyi cavab həmişəlik yaddaşında qalır.

İstənilən dilin orta məktəbdə tədris edilmə prosesində xüsusi fikir verilən məsələlərdən biri də köməkçi nitq hissələrinin tədrisidir. Təsədüfi deyil ki, müvafiq dərslərin ilinin, demək olar ki, bir rübünü əhatə edən vaxt köməkçi nitq hissələrinin tədrisinə həsr olunur. Əlbəttə ki, bu təsadüfi xarakter daşımır, müəyyən amillərə bağlı olan bir məqsəddir. Müşahidələr göstərir ki, alman dilində köməkçi nitq hissələrinin müəyyənləşdirilməsi əsas nitq hissələrinə nisbətən bir qədər çətin mənimsənilir. Şagirdlər çox vaxt köməkçi nitq hissələrini bir-birindən və eləcə də əsas nitq hissələrindən fərqləndirməkdə çətinlik çəkir, onların yazılışında bir sıra imla səhvinə yol verirlər. Bunun birinci səbəbi odur ki, köməkçi sözlər hələ də müasir alman dili qrammatikasında tam şəkildə həllini tapmayan məsələlərdəndir. Məsələn, Azərbaycan dilindəki modal sözlərin ekvivalenti kimi çıxış edən alman dilinin bu vahidləri bəzən əsas nitq hissələri sırasında, bəzən də köməkçi söz funksiyasında verilir. Alman dilində köməkçi sözlərin çətin mənimsənilməsinin bir səbəbi də həmin sözlərin qrammatik mənasının xarakteri ilə, onların məna və vəzifələrinin bir növ mücərrəddliyi, müstəqil olaraq müəyyən məna ifadə etməmələri ilə əlaqədardır. Bu problemin başqa bir səbəbi isə, köməkçi sözlər haqqında ibtidai siniflərdə şagirdlərə, demək olar ki, məlumatın zəif verilməsi ilə əlaqədardır. Məlumdur ki, alman dilinin tədrisi zamanı şagirdlər ibtidai siniflərdə alman dilinin əsas nitq hissələrinin, demək olar ki, hamısı ilə tanış olur və onların bir sıra mövzuları haqqında, hətta müəyyən qədər geniş məlumat alırlar. Bu səbəbdəndir ki, alman dilinin yuxarı siniflərdə tədrisi zamanı sistemativ qrammatika kursunun tədrisi sayəsində ibtidai siniflərdə keçilmiş bir sıra mövzular şagirdlər üçün çətinlik törətmir. Lakin köməkçi nitq hissələrinin tədrisində vəziyyət belə deyil. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, bu baxımdan modal sözlər köməkçi nitq hissələri sırasında xüsusi bir mövqe tutur, çünki bağlayıcı, qoşma kimi köməkçi nitq hissələri haqqında şagirdlər ibtidai siniflərdə az da olsa məlumat alırlar, yəni bu sözlərin cümlədə tez-

tez işlədilməsi həmin nitq hissələrinin də dil sistemində olmasından, müəyyən yer tutmasından xəbər verir. Modal sözlər isə cümlələrdə sırf emosionallıq məqsədi daşdığından, cümlənin qrammatik strukturunda xüsusi bir əhəmiyyət kəsb etmədiyindən bu vahidlərin öyrənilməsinə aşağı siniflərdə o qədər də əhəmiyyət verilmir. Odur ki, alman dilində köməkçi sözlərin tədrisində ən məsul mərhələlərdən biri həmin nitq hissələri haqqında ilkin anlayışların hələ orta məktəblərin ibtidai siniflərində məlumatın verilməsidir. Bu məqsədlə köməkçi sözlərin tədrisi prosesində hər iki dil arasında aparılan müqayisə üsulundan geniş şəkildə istifadə edilməlidir. Dili öyrənməyə başlayarkən, başa düşülməlidir ki, əsas nitq hissələri müəyyən suala cavab verir, köməkçi sözlər isə heç bir suala cavab vermir. Belə olduqda, şagirdlər həmin dil vahidlərinin ana dilindəki ekvivalentini də asanlıqla müəyyənləşdirə bilərlər.

İstənilən xarici dilin tədrisində, o cümlədən ana dilin tədrisində bir hal özünü çox aydın və intensiv şəkildə göstərir. Belə ki, çox vaxt şagird bu və ya digər mətni oxuyarkən mənası ona məlum olmayan və ya az məlum olan sözlərə diqqət yetirmir. Şagirdə elə gəlir ki, o, mətndəki bütün sözlərin mənasını yaxşı bilir. Lakin əgər fənni tədris edən müəllim hər bir sözün, hər bir ifadənin semantik mahiyyətini, məzmununu, onun ifadə etdiyi anlayışı düzgün izah edərsə, onda şagird həm təfəkkürünün inkişafına və eyni zamanda nitqinin də inkişaf etdirilməsinə nail ola bilər. Burada şagirdin də boynuna müəyyən qədər məsuliyyət düşür. Belə ki, şagirdə elə gəlir ki, o, bütün sözlərin mənasını yaxşı bilir, bu və ya digər sözün mənasını öyrənmək üçün sual vermir, beləliklə müəllim hansı sözün ona məlum olduğunu, hansı sözün məlum olmadığını dəqiq və düzgün müəyyənləşdirə bilmir. Xarici dilin, o cümlədən alman dilinin Azərbaycan auditoriyasında tədrisi zamanı həssas, bacarıqlı və peşəsinin məsuliyyətini dərinlən duya bilən müəllim bu cür anlaşılmazlıqların aradan qaldırılması üçün, belə arzuolunmaz hallardan sığortalanmaq üçün cümlədəki və mətndəki sözləri ayrı-ayrılıqda leksik və qrammatik baxımdan izah etməlidir. Nəticədə nə çətin, nə də asan olan söz izah edilməmiş qalır.

Məlumdur ki, morfolojiya qrammatikanın birinci bölməsidir və sözün iki mənasından ikincisi, yəni qrammatik mənası bu bölmədə öyrənilir, tədris edilir. Burada bir məqamı da vurğulamaq yerinə düşər. Sözün birinci mənası onun ifadə etdiyi lüğəvi mənadır, yəni sözün leksik mənasıdır və sözün leksik mənası dilçiliyin ən dinamik və ən fəal bölmələrindən olan leksikologiyada öyrənilir, birbaşa onun tədqiqat obyektini kimi çıxış edir. Burada yenə də modal sözlərin leksik mənası haqqında danışmaq məqsədəuyğundur, çünki məlumdur ki, köməkçi nitq hissələrinə aid edilən modal sözlər də həmin nitq hissəsinə verilən ibtidai tərifin birinci prinsipinə tam şəkildə aid edilir. Yəni köməkçi nitq hissələri, o cümlədən modal sözlər müstəqil leksik mənaya malik olmayan dil vahidləridir. Lakin bu sözlər lüğəvi mənadan məhrum deyil, çünki belə olsaydı həmin ifadələr mənasına görə qruplaşdırıla bilməzdi. Sözün leksik mənası onun qrammatik mənasının müəyyənləşdirilməsində də əhəmiyyətə malikdir. Təsadüfi deyil ki, morfolojiyada nitq hissələrinin təsnif edilmə prinsipləri sırasında leksik-qrammatik üsula da yer verilir, yəni sözün leksik mənası nəzərə alınmaqla, onun qrammatik mənası, yəni hansı nitq hissəsinə aid edilməsi müəyyənləşdirilir. Demək lazımdır ki, morfolojiyada modal sözlərin yerinin müəyyənləşdirilməsi, onların məhz köməkçi nitq hissələrinə aid edilməsi hər iki dil üçün – Azərbaycan dili

və alman dili morfologiyası üçün mütləq şəkildə üst-üstə düşür və bu amil müəyyən mənada alman dilinin Azərbaycan auditoriyasında tədrisi prosesində müqayisəli qrammatikanın uyğunsuzluğuna gətirib çıxarır və demək lazımdır ki, birbaşa da olmasa, dolayısı ilə fənnin tədrisində bir qədər çətinlik yaradır. Belə anlaşılmaqları aradan qaldırmaq üçün alman dilində Azərbaycan dilinin qrammatikasında modal sözlər adı altında qruplaşdırılan dil vahidlərinin qarşılığı kimi işlənən sözləri həmin dilin modal sözləri kimi izah etmək olar.

Dərslərdən həmin prinsiplər əsasında verilən nümunəyə baxaq.

Allerdings, morgenstunde hat Gold im Munde.

Bu cümlənin Azərbaycan dilinə tərcüməsi zamanı həm alman, həm də Azərbaycan dilində fikrə giriş, münasibət funksiyası daşıyan ifadənin, yəni modal sözün verilib, yaxud verilməməsi cümlənin ümumi mənasına xələl gətirmir. Yəni *allerdings* sözünün tərcümə edilməməsi, cümlənin qrammatik strukturunda heç bir dəyişiklik yaratmır. Ancaq inkar etmək olmaz ki, bu zaman tərcümə çatdırılan informasiyanı tam dolğun şəkildə deyil, müəyyən mənada reallıqdan uzaq şəkildə ifadə edər. Yəni cümlə alman dilində «Morgenstunde hat Gold im Munde» şəklində olsaydı, danışanın fikrə münasibəti o qədər də qabarıq olmazdı. Birinci variantda cümlə Azərbaycan dilinə «Əlbəttə, tez duranla, tez evlənən uduzmaq» şəklində tərcümə edilməlidir. Ancaq burada bir məqamı da qeyd etmək lazımdır. Azərbaycan dilinə bu cümlə, eyni zamanda aşağıdakı strukturda da tərcümə edilə bilər: «Məlumdur ki, tez duranla, tez evlənən uduzmaq». Ancaq bu tərcümə qrammatik cəhətdən fərqli struktura və quruluşa malikdir. Yəni birinci cümlə quruluşca sadə cümlədir, ikinci cümlə isə quruluşuna görə tabeli mürəkkəb cümlədir və alman dilində modal söz funksiyasında çıxış edən «*Allerdings*» ifadəsi Azərbaycan dilində tabeli mürəkkəb cümlənin baş cümləsi kimi çıxış edir. Belə məqamlar şübhəsiz ki, alman dilinin Azərbaycan auditoriyasında tədrisi zamanı xüsusi nəzərə alınmalıdır. Daha doğrusu, alman dilində modal söz kimi çıxış edən ifadə Azərbaycan dilində də onun qarşılığı kimi çıxış edən modal sözlə verilməlidir. Belə olduqda, şagird, alman dilinin qrammatikasını ana dili ilə müqayisəli şəkildə öyrəndikdə daha asan qavramış və mənimsəmiş olur. İkinci variantda cümlə «Tez duranla, tez evlənən uduzmaq» şəklində tərcümə edilməlidir. Çünki cümlə alman dilində də məhz bu struktura malikdir. Yəni danışanın fikrə münasibəti, modallıq felin qrammatik forma və şəkilləri ilə ifadə edilib, modal sözə ehtiyac duyulmayıb. Atalar sözü və zərb məsəl kimi çıxış edən bu ifadənin həqiqətən də düzgünlüyünü təsdiq etməyə ehtiyac duyulmayıb. Sadəcə, məlumat verilməklə kifayətlənilib. Deməli, tədris və tərcümə zamanı da həmin bu məqam, yəni danışanın fikrə münasibəti, modallığın məhz hansı vasitə ilə ifadə edilməsi nəzərə alınmalıdır. Lakin tərcümədə belə qrammatik və leksik uyğunluq hər zaman alınmır. Nümunəyə fikir verək: Sobald da gehen wir hinein und kaufen wir vieles ein. Alman dilinin qrammatikasında «*sobald*» ifadəsi qrammatik mənasına görə modal sözlər qrupuna daxil edilir. Bu ifadənin Azərbaycan dilində modal söz kimi tam ekvivalenti, demək olar ki, yoxdur. Bu ifadəni «bacardıqca», «imkan daxilində», «tez bir zamanda» deyimləri ilə əvəz etmək mümkündür. Ona görə də cümlənin Azərbaycan dilinə tərcüməsi zamanı sırf modal söz kimi deyil, ara söz funksiyasında çıxış edən ifadələrlə vermək mümkündür. «Tez bir zamanda içəri girək və bazarlıq edək», yaxud «İmkan daxilində bacardıqca tez içəri girək və bazarlıq edək» şəklində tərcümə edə bilərik. Məhz hansı cümlənin tərcümə za-

manı mətnin ümumi semantik tutumunu tam şəkildə ödəyən strukturda ifadəsini müəyyənləşdirmək, fənni tədris edən müəllimin öhdəsinə düşür. Və təbiidir ki, bu zaman alman dilini Azərbaycan auditoriyasında tədris edən müəllim uğurlu variantı özü dəqiq, auditoriyanın səviyyəsinə uyğun şəkildə müəyyənləşdirməlidir.

Alman dilinin Azərbaycan auditoriyasında tədrisi zamanı nitqin inkişafı üzrə aparılan işlərin mühüm elementlərindən biri kimi şagirdlərin ifadəli oxu texnikasını daha da təkmilləşdirməyi, onlara düzgün tələffüz vərdişləri aşılamağı da unutmamaq olmaz. Məktəbdə tədris edilən bütün fənlərin şagirdlərin nitqinin və təfəkkürünün inkişaf etdirilməsində əhəmiyyət kəsb etdiyini danmaq olmaz. Lakin xüsusən istər Azərbaycan dili, istərsə də xarici dil dərslərinin qarşısında duran mühüm vəzifə, məhz nitqi və onunla sıx bağlı olan təfəkkürü inkişaf etdirməkdir.

Son olaraq qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan dilinin zənginliyi, linqvistik bazası alman dilinin Azərbaycan auditoriyasında tədrisini yüngülləşdirmək qabiliyyətinə, demək olar ki, tam müəssər olmağa imkan verir.

QEYDLƏR:

1. Шерба Л.В. Языковая система и речевая деятельность. Л.: 1974.
2. Veysəlli F., Quliyev Z. Deutsch. Ümumtəhsil məktəblərinin 6-cı sinfi üçün dərslik. Bakı: Kövsər. 2006.

К ВОПРОСУ О ПРЕПОДАВАНИИ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА В АЗЕРБАЙДЖАНОЯЗЫЧНОЙ АУДИТОРИИ

Э.Г.ГАМЗАЕВА

РЕЗЮМЕ

Преподавание немецкого языка в азербайджаноязычной аудитории является одной из значимых проблем образовательной системы. Богатство азербайджанского языка, его огромный лексический потенциал способствуют облегчению преподавания немецкого языка в азербайджаноязычной аудитории. Вместе с тем следует отметить, что без способности к качественному преподаванию азербайджанского языка стать профессионалом в области преподавания не только немецкого, но и какого-либо другого иностранного языка в Азербайджане, представляется невозможным

ON THE QUESTION OF GERMAN LANGUAGE TEACHING IN AZERBAIJAN AUDIENCE

E.H.HAMZAYEVA

SUMMARY

The teaching of German language in Azerbaijan audience is one of the significant problems of the contemporary educational system. A richness of Azerbaijan language as well as its huge lexical fund facilitate the process of teaching of German language in Azerbaijan audience. But one must remark that without a qualified teaching of native language its impossible to become a good specialist not only in German but also in the field of another foreign languages in Azerbaijan.